

مُشَاطِقَاتُ

در سعادت باب عالی جاده-سند
اداره مخصوصه
محل اداره :

افشار :
مسکونه موافق آثار جدید مع المقتضیه
قبول اولنور
درج ابدلین آثار اعاده ارتخار

دین ، فلسفه ، ادبیات ، حقوق و علوم دن باحث هفته لاق رساله در

در سعادت نسخه سی ۵۰ پاره در

مؤسسه ملی : ابوالعلا زین العابدین - ح . اشرف ادیب

فیرل دن مقوا بورو ابله کوندریلیرسه سنوی
۲۰ غروش فضله آلنیر

تاریخ تأسیسی :
۱۱ محوز ۳۲۴

سنه لکی	القی آیانی	درسه دتده
۶۰	۳۰	ولا یاتده
۸۰	۴۰	مملک اجنبیه ده
۸۰	۴۰	

در سعادت پوسته ابله کوندریلیرسه ولایات بدلی اخذ اولنور.

ایدنلری غباوتله اتهام ایدیورلر . اونلر بوعضو بزه (تصادفاً) ویرلش بناء علیه بزده طبیعتک، قوتنک مساعد اولدینی قدر اوعضودن استفاده ایتکده یز ، دیورلر . بزم ایچون بویله بر قوم ایله مناقشه کلفتی اختیار ایتک عبدر . چونکه اونلر بوفکرلرنده آله بیلدیکنه مصر اولدقلری کبی عللده احترام واجلاله اک زیاده شایان اولان حقایق بیله منکردرلر .

ای قاره ، بویله بر قومدن نه بکلسک که مرثیات مختلفه یی مرایای منوره درونه عکس ایتدرمک ایچون حاوی اولدینی مختلف طبقاتی ، متنوع مایعاتی ، صوک درجه ده رقیق اولان اجزاسی عقللره حیرت ویره جک بر نظام ایله تصنیع ایدلش اولان عضو بصر کبی بر بدیهه نظر پیرایه قارش بیله دیل اوزاتمقدن اوطانمورلر ؟

محمد فرید وجدی

مترجمی : محمد عاکف

تجلی حاکم یادماضی

- مابعد -

شوکت افندی قبودن ایجری کیردی . جامعک قبله جهتندن جنوب شرقیسنده واقع کتبخانه نك اوکنده اول وقت تعطیل درسی اوقوتدینی محله طوغری کتمک اوزره حریم جامعی ایکی مثلثه تقسیم ایدر صورتده یواش یواش خطوه انداز اولدینی کورونجه بنده ناکهانی بروجوشوق غلیانه کلدی . استاذک حلقه تدریسده بولنمق اوتنه دبری مطلب اقصام ایدیسده اوکون ایچون بالخصیص اویله بر نیتیم اولدینی حالده همان بولندیم یردن سکر دوب مشارالیه دهاموقع تدریسه واصل اولمندن داخل خلقه اوله رق دیگر شرکای کرامله برلکده کندوسنی قائماً استقبال ایتدم . او فرید عصرک، اولجه عظمای فضیلتک محفل عرفاننده زانوزده استفاضه اولدیم شرفک مبدئی بویوم مسعودک صباح الخیری ایدی .

استاذافخیمک طرز تدریسی شویله ایدی : اولامتن اوقودر ، صکره شرحه کجر ، دهاصکره التزام ایلدیکی حاشیه یی حرفیاً کوستردیکی صره ده دیگر محشین وشراحک مطالعات واعتراضاتی دخی تقریر ایدوب نهایت موضوع بحثی تفصیلات ومحاکماتیه حل وتشریح ایدردی غایت واضح وسلیس اولان تقریرندن عقول ثلاثه اصحابی درجه درجه مستفید اولورلر ایدی . مستفید اولیانلر حقنده :

«واهب الادراک مزداد ایلسون اذعانکی»

دیمکدن بشقه بر سوز بولنه ماز ایدی .

اثناء تقریرده مرحوم بالمناصبه نیجه درر قواعد وفوائد نثار ایلردی هله غرائب علوم وفنونه دائر بر مسئله یی تقریره صدد بحث اوافاضل

قدیمی ، ازلیتی حقنده کی بوقدر واهی مغالطه لر ، بوقدر کولونج سفسطه لر نره دن کلیور ؟

بو نظریه نك تسلیمی عقله کوره مالایطاق اولمقه برابر بوتون عوالمده عرض جمال ایدن شو ابداع جمیلی تصادفه عطف ایتککمز فرض اولنسه بیله اوزمان هانکی فکره کلزکه نه دن کثاتدن ولو بر قسمی اولسون عمومده تجلی ایدن آهنگ وجمالدن بیوایه قالمه مش ؟ بالعکس انسانک علم وفکری ارتدقه حیرت وتعجی ده او نسبتده آرتیورده اولجه بر حکمتی محتوی اولدینی ظن ایتدیکی اشیانک اسرارینی آکلامایه باشلیور . استاذ شهیر (هرشل) دیورکه :

«علمک محیطی توسع ایتدکجه قدرتنه پایان اولیان برخالق ازلنک وجودی حقنده کی براهین قویه ده اونستده آرتیور بوکون علم الارض علماسی ، ریاضیون ، طبیعیون ، فلکیون همدست وفاق اولمشلر ، بنیان علمی اعلایه ، تحکیمه چالیشیورلر . بو بنیان ایسه احدیت کزین اولان ذات کبریانک بنیان عظمتیدر .»

علمه ، عقل وادارکه یمین ایدرم که تصادفک بوتون بوابداعه مصدر اولدینی ، همده بویله الکحقیر بر جزئنه وارنجهیه قدر بوتون اجزای فردک حکمتسزلک شواهددن منزله بولندینی تصور ایتک انسان ایچون محالدر . بوقدرت مدهشهی ، بو حکمت غیر متاهی یی تصادفه اسناده عقل ایچون مساغ اولدینی صورتده اکر قالقوب دیسه مکه :

اوت ، دیموقریتک شو نظریه سی اونک علمندن ، حکمتندن نشئت ایتهمشدر ؛ بلکه (تصادفاً) قلمی الله آلمش ؛ روزکارک (تصادفاً) کندیسنه طوغری سوق ایتمش اولدینی کاغذک اوزرینه بو نظریه یی (تصادفاً) یازمش ؛ صوکره شاگردلری (تصادفاً) اوقویه رق نشرو تأییدینه (تصادفاً) چاپشمشلر ؛ بوصورتله خواص وعوامک نفرتی (تصادفاً) جلب ایتمشلر اوت چونکه دیموقریتک نظریه سی صنعتده کی حکمت ، اداسنده کی مهارت اعتباریله ینه کندیسنک مالک اولدینی عضو بصرندن ده شایان حیرت دکلدر . استاذ شهیر (اولن) کره عینی فسیولوژی نقطه نظرندن غایت مدققانه توصیف ایتدکن صوکره دیورکه :

« بونکله برابر ملحدلر کوزده بتون کثات سائر کبی بر تصادف محض ، براتفاق مجرد تیجه سندن باشقه برشی دکلدر ، دیمکدن چکمیورلر . چونکه اونلر بوعضوده شایان التفات بر خارق العاده ک کوره میورلر ، عینک ترکینده بر حکمت بوله میورلر ! بالعکس خلقتلرنده کی نقصاندن تکوینلرنده کی عدم مکملیتدن طولانی متالم اولمق لازم کله جکی وهمنده بولنیورلر ! چونکه ، مثلاً قارا کلقدده برشی کوره مدکلری کبی دیوارک آرقه سنده کی برجسمی ، قر واجرام سائر علویه کبی مرثیات بعیده یی تمیزه مقتدر اوله میورلر مش . بوندن طولانی عضو بصرک قصداً تکوین ایدلش اولیوب بلکه چوللرده کورولن قوم تپه لری کبی (تصادفاً ، اتفاقاً) حصوله کلدیکنی یوکسک سسله سویلیورلر .

بوندن باشقه عضو بصرک رؤیت ایچون ویرلش اولدینی ادعا

فقره سی صاحب مراسله بی اوزمانه مخصوص غیر متناهی بر مفخرتله مست نشاط ایلدیکی کبی دیگر لرینده سنه آتیده داخل امتحان اولمغه تشویق ایلردی .

مدارسمنز و قتیله نیجه افاضل بنام یتشدرمش برر مهیدعلم و کمال ایکن شمدی اودرجه مبذول سهاحتی کورلیور . حکومت سنیه نك اعتنای مخصوصی ایله مکاتبتك انتظام و تکمیلی کوندن کونه ارتق آثار فیوض درجه درجه توسع ایدیلور . شو التفاته بو دارالعلم قدیملرده بالوجوه شایسته در . مدارسمزرده اصل اعتنا علوم شرعییه معطوف اوله جق ایکن لزومندن فضله علوم آلیه ایله وقت کچیریلور . حالبوکه مدارسمزرده عربجه تکلم و انشا اصولی موضوع اولمديغندن قواعدلسان تحصیلندن مطلوب اولان فائده تمامیه ظهور ایتیمور . بوقدرمدت عربجه صرف ، نحو ، معانی کبی علوم آلیه اوقونديغنی حالده مدارسمزدن یتشمش فضلا ایچنده بعض استشاردن ماعدا فصاحت و بلاغت اوزره تحریر و تکلمه مقتدر کیم وار ؟ یالکز کلامق کفایت ایدرمی ؟ هله قدیم منطق و حکمت ایله اوغراشمقده نه معنی و حکمت وار ؟

خاطر مه کادی ، سیاح شهر ابن بطوطه و قتیله بروسه و حوالیسندنه کشت و کذار ایتدیکی ائنده برقیه بلده ایله اولان ماجراسنی «رحله» سند شویله حکایه ایدیلور : « .. اوکیجه (کاویه) یه واصل اولدق . کاویه فاعله وزننده (کی) دن مشتقددر . اوراده اخیلردن برینک زاویه سنه ایندک . اخیه عربجه سویلدک ، نه دیدیکمزی اکلامدی ، او بزمله ترکیه قونشیدی ، بزده آنک سویلدیکی اکلامدق . بونک اوزرینه اخی دیدی که فقیهی چاغرک . او عربجه بیلور . فقیه کلدی ، بزمله فارسی قونشیدی . بز عربجه سویلدک ، نه دیدیکمزی اوده اکلامدی و اخیه دونوب دیدی که «ایشان عربی کهنه [کهنه] میقوان [میگویند] و من عربی نومیدانم » . فقیهک بوسوزله مقصدی فضیحه دن ستر نفس ایتک ایدی ، چونکه آنلر بونی عربجه بیلور صانیورلردی ، حالبوکه عربجه بیلمدیکندن بونلر اسکی عربجه قونشیورلر . بنم بیلمدیکم ایسه یکی عربجدر دیدی ، اخیه فقیهک سوزینه ایناندی . لکن فقیهک بو سوزندن بز مستفید اولدق ، چونکه اخی « بونلر لسان عربی قدیم ایله قونشیورلر ، بوده نبی اکرم صلی اه علیه وسلم افندمزایله صحابه کرام حضرانک لسانی در ، بونلره اکرام واجبردر » دیه بزده فوق العاده اکرام ایتدی . بز او زمان فقیهک سوزینی اکلایه مامشدق ، فقط سویلدیکی الفاظی بروجه بالا حفظ و ضبط ایتدیکمدن اخیر آفرسی اوکر نیجه نه دیش اولدینگی اکلادم » .

ابن بطوطه فقیهک بو یولده اداره لسان ایلمسنی عربجه بیلمدیکنه حمل ایلورسه ده بز بو ذهابه قطعی بر صورتده اشتراک ایده مه یز . فقیهک بویله سویلمسی عربجه بی اکلامدیکندن اولیوب بلکه عصرمزرده علی الاکثر مشاهده ایدلیدی اوزره عربجه بی تکلم ایده مامسندن و بناء علیه اثناء مکالمده ترجانلغه مقتدر اوله میه جفنی حس ایلمسندن نشات ایدرک بو حقیقتی ایسه اولدینگی کیجه اخیه سویله سه اخی بونی تقدیر

یکانه بی سوق ایلدیکی زمان مسئله بی ساعتلرجه اول قدر موشکافانه تدقیق ایدر ، اول قدر لذت و شوق ایله تقریر ایلر ایدی که حب علم ، قدرت علم نصل اولدینگی حال و قالنده ، او کندینه مخصوص شیوه تقریرنده ، بشوش سیاسنده تجسم ایدردی .

منتهی مدارس درس لرنده معلمین و متعلمین اره سندنه مخاطبه و مجاوبه لر من القدیم اصول معتاده دندر . بوجهتله استاذک درسندنه دخی سؤال و جوابلر تعاظی اولنوردی . اوکجه لری بر قاچ ماه قدر ساکت و خاموش قالدم ، متحیزان شرکامزک آت سوردکاری بو مبارزه کاه فضل و عرفانه قاتیله مدم . صکره لری آهسته آهسته بو میدان صوقلدق . بر کون بعض شرکا ایله عیداضحی معایده سیچون خواجه اکرمک زیارت علیه لرینه کیتمشیدک . هر بریمزی برر درلو تلطف ایتدک لری ائنده راقم الحروفه خطاباً « حق اقدی مغنی الطالبک اولیه آخرنده فرق ایتدک ، یک تقدیر و تحسین ایدیورم » بیوردیلر . بو التفات جهانقیمت بنی اوج بالای شادی یه اعلا ایلدی ، دنیالر بکا بخش اولمشجه سنه سویندم .

بو فیضک نخستین آثارندن ایدی که هان هان اون سکز اون طقوز یاشلرنده ایکن ، اوزمانلر هر سنه باب والای مشیخته کشاد اولنان « طریق قاضیلکی » امتحاننه کیردم . اوسنه مطلب بش اولدینگی حالده منتهی صنف طلبة سندن داخل امتحان اولانلر ظنم قرق الی کشی قدر وار ایدی . بش مطلبدن ایکنجیسنه بوعاجز نائل اولدی . امتحان دررک کتاب الکفاله سندن ایدی .

بو بر اعتباری طریق قضادرکه خاطرمده قالدینغه نظراً داخل طریق اولانلرک قدیم ونصینه کرره بر ایکی سنه ده بر بالا اعتبار بر قضا ضبط اولنور . برنجی دفعه ضبط اولنان قضانک اون ایکی وایکنجیسی ایله ده صکره لری صره سیله ضبط ایدیلن قضالرک اون سکزر ماه امتداد ایدز معاشری واردر . بدایت طریقده معاشر غایت جزئی ایسه ده قدم پیدا ایتدکجه معاشاتک مقداری خیلیدن خیلی ترقی ایدر . بو طریق قاضیلکی اوللری رجال علمیه کاشانه لرنده مستخدم خدمیه دخی مکافاة توجیه اوله کلور ایکن مقام جلیل مشیخته رونق طراز اولان بر ذات عالی قدر شو عاطفته خدمه رجالدن زیاده خدمه دین ودولتی شایسته و احری کوردرک انی طلبة علومه تخصیص ایتدیکندن لدی الامتحان استحقاقی نمایان اولانلره توجیه ایدیلور و بو جهتله عالم تحصیل بو یوزدن دخی احیا اولنوردی . بو امتحان بیامم شمدی ده وارمی ؟ معروضات مشروحه دن دخی مستبان اولدینگی اوزره طریق قاضیلکی حد داننده یک اوقدر حائر اهمیت بر شی دکلسده طلاب بو امتحانده بر ذکا یارشی ایتدک لری و مانع تحصیل اولیوب بالعکس شوق افزا بولندینگی ملابسه سیله انلر اره سندنه یک اهمیتلی طوتیلور و بالفعل قضایه رغبت کوسترمدک لری حالده اعتباری اولان بو طریق قاضیلکی استحصاله انهما کلری یک زیاده ایدی . هله مراسله ده محرر « ... لدی الامتحان استحقاقی نمایان اولان مولانا . زید قدره »

كذلك كندی مالنی حرام یرلره صرف ایتك، اسرافات و سفاهات یولنده اتلاف ایتك حرام در . بعض كناه پاره سز اولور . بعضیسی ده پاره صرفیله اولور . غصب و غارت مقوله سی شیلر وززو و بال کتیردیگی کی اللهك و یرمش اولدیغی مالی، امانتی سوء استعمال ایدرك، اللهك عصیانته توسل ایدنلر كده مسئولیت عظیمه سی واردركه باشقه جه جزاسی اوله جق: — بن سكا مال و یردم، حاجتکی كوره سك، محتاجینی كوزه ته سك . یوقسه عباد اللهه ظلم ایده سك، حقوقنی ابطال ایده سك، عرض و ناموسنه تعرض ایده سك، وسائر جهات ایله ناسه تعرض ایده سك، سرخوش اوله رق — مثلاً — علمی ازمه سك دكل ... پاره ایله ایشله نیر بعض كناهلر واركه اوننی تمنی ایدنلر چوقدر .

صوكر استثناسی وار: «الا ان تكون تجارة» استثنا منقطع در . [الا] «لكن» معنانه . بویله یاپمایك! نیچون غیر مشروع بر صورتله بر کیمسه نك مالنی آله سك؟ الله تجارت قابولرینی آجش بزه . تجارت ایدك؟ رضا ایله، كوكل ایله صورت مشروعده قازانك . تجارتدهده او شرط وار: کیمسه یی آلتامایه رق، مجبور براقایه رق، انصاف ایله تجارت ایدرك مال و سامان صاحبی اول . هر شیک بر یولی وار . الله هیچ بر شینی حرام ایتیمور، الا یانه حلال، پاك بر شی قوییمور .

— نه یاپیم؟ زنکین اولمق ایسترم ...

زنکین اوله مازسك علمك مالنی غصب و غارتله . اولسه كده بر خیرینی كورمزسك، تپه اوستی کیدرسك . مشروع اولمایان شیده برکت اولماز و سلامت تأمین ایدیلمز، آنک ایچون تجارت یوللرینی آجش . دنیا ایچون چالیشك، لكن تجارتله اولملی .

صوكر نه یورور؟ «ولا تقتلوا انفسكم» صاقین کندکزه قیمايك . نفسکزی قتل ایتيك . بوراده بر قاچ احتمال وار . بعض مفسرین کرام دیرلر: «نفسکزی» دیمك، اخوانکزی، اخوان دینکزی دیمك در . حسن بصری [المؤمنون کلهم کففس واحدة] دیمش . اخوانکزی قتل ایتيك، دین قارداشکزه قیمايك، کیمسه نك جاننه تعرض ایتيك . [ای من کان من جنسکم فان المؤمنین کففس واحدة] بیضاوی و ابوالسعود بویله تعلیل ایدرلر . بوراده «النفس» کندی جنسکزدن، اخوان دینکزدن اولان قارداشلیکزد دیمك . نیچون نفس دییور؟ کندی نفسک کی در . بتون مؤمنلر بر نفس حکمنده در . بر جان، بر وجود . بر مؤمن اکسیلتیرسه ك کندك اکسیلیرسك . بر کیمسه یه فالق ایدن کیمسه کندینه ایتمش اولور . اخوانکزه، اخوان دینکزه تعرض ایتيك .

ایشته بعضیلری: «اخوان دین دیمکدر» دییور . اما دین قارداشی اولمایانلری اولدورك دیمك چیقماز . اونلر كده حقوقنی شریعت محافظه ایتمشدر . چونکه بعضیلری «افراد انسانیه» دیه تفسیر ایدیور . حقلی اولدقدن صوكر هانکی دینده اولورسه اولسون حقوقه رعایت لازم در . «لهم مالنا و علیهم ماعلینا» سائر ملتله در .

ایده میوب بلکه کندیسینی تجهیل ایده جکی مطالعه ایتمکه او یولده کندینه حکیمانه بر کریزگاه بولمش اولسی احتمالی ده قوی در . «کلوا الناس علی قدر عقولهم» . بر قومك لغتی یالکزر لسان تحریردن آهسته آهسته ایشتمکه مألوف اولانلر بالطبع سرعتله جزیان ایدن مکالمه یی تمامیه فهم وضبط ایده مزلر، خصوصیه متکلمك تافظنده غنلر، اماله لر، تخفیفلر کی طرز وادار بولنورسه ... فقط چوق کره اولورکه آثار محرره یی ارباب لساندن بیله ده ابا کلا ده موشکافانه تدقیق ایدرلر . مع مافیه هر نه اولورسه اولسون تحصیل قواعد ایله تکلم هممنان اوله رق کیتسه ده فیضلی ده ثمره بخش اولور .

برکت زاده : اسماعیل مهنی

مواظظا

مقررئ
مناستری اسماعیل حق
محرری
ح . اشرف ادیب
۵۶ درس — ۲ شباط ۳۲۴

اعوذ بالله من الشيطان الرجيم . بسم الله الرحمن الرحيم .
«يا ايها الذين آمنوا لا تأكلوا اموالكم بينكم بالباطل الا ان تكون تجارة عن تراض منكم ولا تقتلوا انفسكم، ان الله كان بكم رحيمًا . ومن يفعل ذلك عدوانًا وظلمًا فسوف نصليه نارًا و كان ذلك على الله يسيرًا» صدق الله العظيم .

«يا ايها الذين امنوا» ای ایمان صفتیه متصف بولسان قوللرم «لا تأكلوا اموالكم» صاقین اموالکزی اکل ایتيك، مالکزی صرف ایتيك . «بينكم» بینکزه . نه وجهه؟ «بالباطل» وجه باطل ایله . مشروع اولمایان بر صورت ایله، نه کیمسه نك مالنی غصب ایدك، کیمسه نك مالنی الندن آلك؛ نهده کندی مالکزی سوء استعمال ایدك ... ایکی صورتهده شمولی واردر .

برینك مالنی آلق ... صورت غیر مشروعه ایله، مثلاً سرقتله مالنی چاللق، غصب ایتك، حق وارکن انکار ایتك، یمین ایتك . یالان شاهده بوله رق برینك مالنی کندینه جلب ایتك، خیانتك ایتك، قاربازلق ایتك .. هر نه صورته اولورسه اولسون شو غیر مشروع اولان بر طریق ایله، ولوکه رضاسی اولسه بیله، بش اون کیشی بیننده پیانقو چکهرك، قار اوینایه رق باشقه نك مالنی آلق ...

— اما اوده، بنده راضی ...

اولماز، الله راضی دكل . الله حرام ایتمش . ولو رضاسی اولسون، بخش ایتیمور، هبه ایتیمور، وصیت ایلیمور، میراث قالمایور؛ بلکه غیر مشروع بر صورته الندن آلیورسك . ایشته بونلرک جمله سی حرام در .